

Реферат на тему: "Напрями та жанри в літературі середньовіччя"

Тематично-літературні

РЕФЕРАТ

на тему:

Напрями та жанри в літературі середньовіччя

Література середніх віків мала переважно викривальне спрямування щодо існуючих порядків. Особливе місце займала поезія вагантів (від німецького — бродячі люди), які вперше з'явилися у Німеччині і Франції. Творчість вагантів була вільнодумною, бешкетною, а отже дуже далекою від аскетичних ідеалів середньовіччя — вони оспівували безтурботні веселощі, вільне життя, викривали зажерливість католицького духовенства.

У XI-XII ст. сформувався героїчний епос. Найбільш відомим твором цього жанру у Франції стала "Пісня про Роланда", у якій підступній зраді протиставляється патріотична вірність. Задля свого сеньйора головний герой готовий витерпіти великі страждання і, навіть, віддати своє життя. Видатною пам'яткою німецького героїчного епосу є "Пісня про Нібелунгів", у якій розповідається про загибель Бургундського королівства під ударами гунів у 437 р., звеличуються лицарські звичаї Німеччини XII ст. Морально-етичний образ лицаря наділявся рисами, які можуть бути визнані загальнолюдськими моральними цінностями, — лицар повинен молитись, уникати гріха, пихатості та негідних вчинків, захищати вдів і сиріт, воювати лише за справедливу справу.

При дворах сеньйорів з'явилася куртуазна поезія, що прославляла інтимні почуття і культ служіння "прекрасній дамі". Цей культ займав центральне місце у творчості трубадурів — провансальських поетів, серед яких були і лицарі, і великі феодали, і прості люди. Поезії трубадурів властива різноманітність жанрів: пісні любовні, ліричні, політичні, пісні, які висловлюють тугу з приводу смерті якогось сеньйора. Великою популярністю користувалися й куртуазні романи з таємничими пригодами, зачарованими людьми, чудотворними явищами тощо.

Якщо говорити про середньовічну літературу, то на території сучасної Англії збереглися пам'ятники рунічної писемності англосаксів (написи на мечях і предметах домашнього побуту, напис на висіченому з каменю хресті в селі Рутвелл у Шотландії). Відомо про існування пісень, що виконувалися під час весільних і похоронних обрядів, у процесі праці, під час військових походів. Сказання, легенди і пісні передавалися з роду в рід. Їх виконували співаки, що малися в кожному племені.

Розрізнялися співаки-поети (скопи), що були творцями пісень, що виконуються ними, і співаки-виконавці (глимени), що виконували пісні, створені іншими.

Язичеські жреці забороняли записувати поетичні твори; їхній запис почав

здійснюватися ученими ченцями після прийняття християнства. Але записано було далеко не всі; багато записів не збереглися, а багато які з них неодноразово змінювалися надалі і піддавалися християнізації.

Датування збережених творів представляє значні труднощі. Точні дати створення багатьох творів середньовічної літератури не встановлені. Час виникнення твору, його первісний запис і поява збереженої дотепер редакції не завжди збігаються.

Так, найбільш значний зі збережених творів середньовічної поезії — поема Beowulf — дійшла до нас у списках X в., а виникнення цього пам'ятника відноситься приблизно до VIII ст. Перше англійське видання поеми здійснене в 1833 р.

Beowulf — один зі зразків середньовічного героїчного епосу. Поема виникла на основі стародавніх німецьких переказів, що відносяться до язичеських часів. Ці перекази з'явилися в середовищі німецьких племен задовго до їхнього переселення на територію Британії. Дія поеми відбувається на берегах Балтійського моря, і в поемі немає згадування про Британію.

Beowulf оповідає про пригоди відважного геатського витезя Беовульфа, який позбавив Данію від страшного морського чудовиська Гренделя.

По своєму складу поема про Беовульфа — явище складне. Редакція, що дійшла до нас, свідчить про те, що покладені в основу оповідання казкові мотиви були перероблені згодом відповідно до принципів героїчної епопеї. Мотиви сказань часів раннього середньовіччя (опису боїв з морськими чудовиськами і драконом, що мають паралелі з народних казках і ісландських сагах) сполучаються в поемі з елементами, що свідчать про більш пізню переробку їх у дусі християнської релігії. З тексту поеми зникли імена язичеських богів, але згадуються біблійні імена (Авель, Ний) і біблійні перекази (про потоп); Грендель названий нащадком Каїна, а морські чудовиська — виплодом пекла; у уста Беовульфа вкладені наставляння християнського характеру. У поемі неодноразово згадується про втручання бога в події, що відбуваються, (Беовульф перемагає чудовисько, тому що цього бажає бог); у першу частину поеми включені рядки.

Книга стає більш прив'язаною до реального життя, що позначилося на її форматі, котрий значно зменшився, набуває поширення навчальна література, а також записи поетичних та прозових творів. Створення книг перестає бути справою виключно церковних осіб.

Література XII-XIII ст. мала переважно викривальне спрямування щодо існуючих порядків. Особливе місце займала поезія вагантів (від німецького — бродячі люди), які вперше з'явилися у Німеччині і Франції. Творчість вагантів була вільнодумною, бешкетною, а отже дуже далекою від аскетичних ідеалів середньовіччя — вони оспівували безтурботні веселощі, вільне життя, викривали зажерливість католицького духовенства.

У XI-XII ст. сформувався героїчний епос. Найбільш відомим твором цього жанру у Франції стала "Пісня про Роланда", у якій підступній зраді протиставляється патріотична вірність. Задля свого сеньйора головний герой готовий витерпіти великі

страждання і, навіть, віддати своє життя. Видатною пам'яткою німецького героїчного епосу є "Пісня про Нібелунгів", у якій розповідається про загибель Бургундського королівства під ударами гунів у 437 р., звеличуються лицарські звичаї Німеччини XII ст. Морально-етичний образ лицаря наділявся рисами, які можуть бути визнані загальнолюдськими моральними цінностями, — лицар повинен молитись, уникати гріха, пихатості та негідних вчинків, захищати вдів і сиріт, воювати лише за справедливую справу.

При дворах сеньйорів з'явилася куртуазна поезія, що прославляла інтимні почуття і культ служіння "прекрасній дамі". Цей культ займав центральне місце у творчості трубадурів — провансальських поетів, серед яких були і лицарі, і великі феодали, і прості люди. Поезії трубадурів властива різноманітність жанрів: пісні любовні, ліричні, політичні, пісні, які висловлюють тугу з приводу смерті якогось сеньйора. Великою популярністю користувалися й куртуазні романи з таємничими пригодами, зачарованими людьми, чудотворними явищами тощо.

Дуже популярною в середньовіччі була поезія трубадурів — (провансальських поетів у XII-XIII ст.). Головна тема їх поезії — оспівування васальського служіння дамі, полум'яного кохання.

Театр, що відігравав політичну роль у середньовічній культурі, на межі 11-12 ст. демонструє перехід від літургійної драми до містерії. Містерії були вже менше пов'язані з Богослужінням. Сюжети містерій звичайно бралися зі Старого Заповіту, або ними ставали події, пов'язані з життям і воскресінням Ісуса. Міська драма тісно пов'язана з народними ігрищами, обрядами, із селянськими весняними та осінніми святами.

Щодо розвитку світської літератури, то вона не була відображенням дійсності, а подавала ідеальні уявлення про людину. Основні жанри цього періоду — епос, лірика, романи.

Значне місце в Середньовічній літературі посідали оповіді про подвиги лицарів. Зростання ролі бюргерства змусило еліту виробити кодекс, який можна було б проставити наміром "третього стану" піднятися на вищі щаблі у суспільстві. Тому в куртуазній (лицарській) літературі герой неодмінно вихвалявся чудовим генеалогічним деревом. У лицарській літературі описувалися незвичайні пригоди лицарів, їх випробування. Звичайною темою куртуазного роману було також випробування вірності. Найвідомішими лицарськими романами були "Івен, або лицар Лева" Крет'єна де Труа та "Роман про Тристана та Ізольду".